

Podróż śladami Andersena

E-materiał zawiera 1 film, 4 ilustracje, 14 ćwiczeń, w tym 7 interaktywnych.

E-materiał wzbogacający do: „Kraina Andersena”

Bibliografia:

- Źródło: Hans Christian Andersen, *Syrena*, tłum. Cecylia Niewiadomska, Warszawa 2010.

Podróż śladami Andersena

Mała Syrenka

Źródło: Autor posągu: Edvard Eriksen (1876-1959), autor zdjęcia: Thomas Berg, licencja: CC BY 2.0.

Twoje cele

- poznasz postać i miejsca związane z [Hansem Christianem Andersenem](#);
- poćwiczysz umiejętność czytania ze zrozumieniem;
- wskażesz elementy i cechy charakterystyczne dla baśni.

Duński pisarz i poeta, [Hans Christian Andersen](#), stał się jednym z najpopularniejszych na świecie baśniopisarzy. Urodził się 2 kwietnia 1805 roku, zmarł 4 sierpnia 1875 roku. Pasjonował się teatrem, muzyką i literaturą, uwielbiał podróżować, zwiedził prawie całą Europę. Z nich czerpał inspiracje do pisania kolejnych dzieł.

Baśnie Andersena przetłumaczono na ponad **80** języków, dzięki temu duński pisarz zyskał światową sławę. Do najbardziej popularnych dzieł Andersena należą: *Nowe szaty króla*, *Calineczka*, *Dzikie łabędzie*, *Brzydkie kaczątko*, *Królowa Śniegu*.

Fotografia Hansa Christiana Andersena

Źródło: Nasjonalbiblioteket, licencja: CC BY 2.0.

Polecenie 1

Jaka jest twoja ulubiona baśń Andersena? Uzasadnij odpowiedź.

Zapoznaj się z treścią filmu pt. *Miejsca związane z Hansem Christianem Andersenem* i odpowiedz na pytania.

Miejsca związane z Hanssem Christianem Andersenem

JĘZYK POLSKI

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RnHx8iGIwPwPj>

Film pt. *Miejsca związane z Hanssem Christianem Andersenem*

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Film prezentujący miejsca, z którymi związany był Hans Christian Andersen. Jego ojczyznę była Dania, którą określał jako kraj „prawdziwej poezji”. Pochodził z miejscowości Odense, a uczył się w Kopenhadze. Dzięki swojej twórczości baśniopisarskiej zdobył uznanie na całym świecie

Polecenie 2

Dokończ zdanie: „Podziwiam Hansa Christiana Andersena, ponieważ...”

Polecenie 3

Zwróć uwagę na lektury małego Andersena i wyjaśnij skąd czerpał pomysły do swoich baśni?

Polecenie 4

Czy znasz innych, poza Hansem Christianem Andersenem, autorów baśni? Wymień ich nazwiska wraz z przykładowymi tytułami dzieł.

Hans Christian Andersen *Mała Syrenka*

Mała Syrenka, Kopenhaga

Źródło: Autor posągu: Edvard Eriksen (1876-1959), autor zdjęcia: Avda-berlin, domena publiczna.

Hans Christian Andersen napisał wiele powieści, ale tylko baśnie rozśławiły jego imię. Uznawano je za dzieła dla najmłodszych, choć autorowi bardzo się to nie podobało. Porównywał swoje opowiadania do pudełek: dzieci oglądają opakowanie, a dorośli zagląдают do wnętrza. Większość baśni Andersena ma smutny koniec. Tak jest w opowieści o syrence, która zakochuje się w człowieku. Historia nieszczęśliwej miłości jest piękna i ma też odniesienie do życiorysu pisarza. Andersen zakochał się w wielu kobietach, ale zwykle była to miłość nieodwzajemniona.

Historia Małej Syrenki stała się inspiracją dla artystów, pisarzy, reżyserów filmów fabularnych i animowanych.

23 sierpnia 1913 roku w porcie w Kopenhadze stanął pomnik przedstawiający tytułową postać z baśni *Mała Syrenka* autorstwa Hansa Christiana Andersena. Autorem tego monumentu jest [Edvard Eriksen](#). Odtąd Mała Syrenka zaczęła być postrzegana jako symbol Danii.

Mała Syrenka – postać syrenki Arielki z bajki Disneya [czytaj: disneja]

Źródło: domena publiczna.

Ćwiczenie 1

Zaznacz poprawne odpowiedzi. Wybierz te przymiotniki, które stworzą właściwą definicję baśni.

Baśń jest krótkim / długim utworem literackim o nieokreślonym / określonym miejscu i czasie akcji.

W baśni występują elementy fantastyczne / prawdopodobne np. magiczne przedmioty, zwierzęta mówią ludzkim głosem, bohaterowie posiadają nadludzkie cechy i prawdopodobne / fantastyczne np. bohaterami są zwykli ludzie, postacie wędrują w poszukiwaniu szczęścia, sierotki ciężko pracują.

Baśnie kończą się szczęśliwie / nieszczęśliwie .

Źródło: Learnetic S.A., licencja: CC BY 4.0.

« Hans Christian Andersen

Syrena

Hen, daleko od brzegów, aż na środku morza, gdzie nic nie widać, tylko błękit nad falami, gdzie woda przezroczysta, jak kryształ najczystszy, a **ciemnoszafirowa**, jak **blawatek**, jest głębia niezmierna,

otchłań tak głęboka, iż żaden okręt tutaj przystanąć nie może, bo kotwica dna nie dosięgnie.

W tej niezgłębionej otchłani mieszkały piękne Syreny.

Dno piaszczyste i równe pokrywały lasy dziwacznych drzew i roślin, wysmukłych a giętkich, drżących za najlżejszym poruszeniem wody, jak żyjące istoty. Pośród drzew przemykały się ryby figlarne, wielkie i małe, zatrzymując się niekiedy na gałązkach, niby ptaki na drzewach. A na najgłębszym miejscu stał pałac królewski.

Wspaniały to był pałac władcy morza: mury z koralu, okna bursztynowe, a dach z muszli [perłowych](#), które się otwierały albo zamykały, ażeby wpuszczać lub wypuszczać wodę. W każdej zaś muszli jaśniały perły kosztowne, tak wielkie, jakich żaden z [monarchów](#) na ziemi nie posiada w swym skarbcu.

W tym pałacu mieszkał król morza z rodziną. Przed wielu laty owdowiał i odtąd matka jego wychowywała mu córki. Była to pani bardzo poważna i mądra, lecz tak dumna ze swego rodu, że nosiła dwanaście [ostryg](#) na ogonie, kiedy najdostojniejszym w królestwie osobom tylko sześć takich ozdób wolno było sobie przypinać. Zresztą zasługiwała na wielkie uznanie, szczególnie za troskliwość, z jaką się zajęła wychowywaniem powierzonych sobie wnuczek.

Księżniczek było sześć, a wszystkie piękne, lecz najmłodsza ze wszystkich najpiękniejsza. Przecudne złote włosy okalały twarzyczkę delikatną niby płatek róży, oczy błękitne jak najgłębsza woda, a zamiast nóg, mieniący się srebrem i złotem, łuską pokryty ogon.

Przez cały dzień syreny igrały wesoło w koralowych salach ojcowskiego zamku, których ściany okrywały żywe kwiaty. Otwierano wtedy bursztynowe okna, i rybki, jak jaskółki, wpływały do środka, jadły z rąk księżniczek i pieściły się z nimi.

Dokoła zamku był ogród wspaniały, pełen ognistych i błękitnych kwiatów; liście na drzewach były jak płomienie, owoce, niby złoto,

błyszczące, zmienne, w ciągłym ruchu, niby żywe. Grunt stanowił piasek bardzo drobny, błękitnawy jak płomień siarki: wewnątrz zaś wód nappełniał jakiś blask łagodny, lekko błękitny, a taki przejrzysty, iż zdawać by się mogło, że to głębia nieba, nie otchłań morska. W dni pogodne widać było w górze słońce, niby kwiat purpurowy, z którego kielicha płyną promienie światła.

Każda z księżniczek miała w tym ogrodzie własne grządki, które uprawiała sama, podług swojego gustu. Więc jedna swoim klombom dała kształty wieloryba, druga syreny, a najmłodsza słońca i zasadziła na nich kwiaty purpurowe, promieniście rozstrzelające się ze środka.

Dziwne to było dziecko ta mała królewna – zawsze ciche, zamyślane. Gdy inne siostry dzieliły się chciwie skarbami z rozbitego o skały okrętu, ona wybrała sobie tylko marmurowy, prześliczny posąg chłopca. Umieściła go następnie w ogrodzie na swojej grządce, pod płaczącą wierzbą o purpurowych liściach i złotych gałązkach. (...)

Nie było dla niej większej przyjemności, jak słuchać opowiadania o ludziach. Babka po tysiąc razy musiała powtarzać wszystko, co sama wiedziała o świecie, o okrętach, miastach, ludziach i zwierzętach. Najbardziej zachwycało ją to, że na ziemi kwiaty wydają zapach, lasy są zielone, a rybki, które w nich żyją, śpiewają. Jak tam musi być ślicznie i rozkosznie!

Łatwo domyśleć się można, że rybkami matka królewska nazywała nasze ptaki, gdyż inaczej nie mogła nazwać zrozumiale stworzeń, których nie ma w morzu.

– Każda z was to zobaczy – mówiła im zwykle – gdy skończy lat piętnaście. Wtedy będziecie mogły wypływać nocami na powierzchnię morza i przy blasku księżyca patrzeć na okręty, odległe miasta, lasy. Własnymi oczyma ujrzycie wtedy ludzi, poznacie świat inny.

Najstarsza siostra kończyła właśnie rok piętnasty, ale każda następna o rok młodsza była od swojej poprzedniczki, a tym sposobem najmłodsza Syrena jeszcze pięć lat musiała oczekiwać chwili wypłynięcia z głębin na powierzchnię. (...)

— Ach, kiedyż skończę już te piętnaście lat! — mówiła sobie. — Kiedyż ujrzę ludzi i świat ten cały, za którym tak tęsknię, który tak kocham, choć nie wiem dlaczego?...

Nadszedł na koniec ten dzień uroczysty.

— Jesteś dorosła — rzekła do niej babka, matka królewska — możesz wypłynąć na górę, ale cię muszę przedtem ubrać odpowiednio. Jesteś księżniczką.

I umieściła jej na złotych włosach wieniec liliowy, lecz nie z żywych kwiatów, o, kosztowniejszy! Każdy płatek kwiatu stanowiło pół perły olbrzymiej, bezcennej; a na ogonie babka przypięła jej osiem srebrzystych ostryg, jak na królową przystoi.

— Och, jak to boli! — skarżyła się mała.

— Trudno, moja droga. Jesteś księżniczką przecie i o tym pamiętać powinnaś. Godność twoja wymaga pewnego przymusu.

Syrena tylko westchnęła cichutko. Ona by chętnie odrzuciła cały ten przepych, tę koronę z lilii perłowych, ona wolałaby lekki wianuszek z kwiatów swojego ogródka — lecz jest... księżniczką!

Źródło: Hans Christian Andersen, *Syrena*, tłum. Cecylia Niewiadomska, Warszawa 2010.

Ćwiczenie 2

Podane fragmenty baśni „Syrena” połącz z tytułami.

Uroczysty dzień wyptynięcia na
powierzchnię morza

„– Jesteś dorosła – rzekła do niej
babka, matka królewska – możesz
wyptynąć na górę, ale cię muszę
przedtem ubrać odpowiednio. Jesteś
księżniczką.

I umieściła jej na złotych włosach
wieniec liliowy, lecz nie z żywych
kwiatów, o, kosztowniejszy! Każdy
płatek kwiatu stanowiło pół perły
olbrzymiej, bezcennej; a na ogonie
babka przypięła jej osiem srebrzystych
ostrzyg, jak na królową przystoi”.

Pałac władcy morza

„Wspaniały to był pałac władcy morza:
mury z koralu, okna bursztynowe,
a dach z muszli perłowych, które się
otwierały albo zamykały, ażeby
wpuszczać lub wypuszczać wodę.
W każdej zaś muszli jaśniały perły
kosztowne, tak wielkie, jakich żaden
z monarchów na ziemi nie posiada
w swym skarbcu”.

Opowieści babki

„– Każda z was to zobaczy – mówiła im
zwykle – gdy skończy lat piętnaście.
Wtedy będziecie mogły wyptynąć
nocami na powierzchnię morza i przy
blasku księżyca patrzeć na okręty,
odległe miasta, lasy. Własnymi oczyma
ujrzycie wtedy ludzi, poznacie świat
inny”.

Podwodny zamek

„Dokoła zamku był ogród wspaniały,
pełen ognistych i błękitnych kwiatów;
liście na drzewach były jak płomień,
owoce, niby złoto, błyszczące, zmienne,
w ciągłym ruchu, niby żywe. Grunt
stanowił piasek bardzo drobny,
błękitnawy jak płomień siarki: wewnątrz

zaś wód nappełniał jakiś blask łagodny,
lekkobłękitny, a taki przejrzysty, iż
zdawać by się mogło, że to głębia nieba,

Najmłodsza córka króla

„Księżniczek było sześć, a wszystkie
piękne, lecz najmłodsza ze wszystkich
najpiękniejsza. Przewodne złote włosy
okalały twarzyczkę delikatną niby
płatki róży, oczy błękitne jak najgłębsza
woda, a zamiast nóg, mieniący się
srebrem i złotem, łuską pokryty ogon”.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 3

Na podstawie fragmentu „Syreny” zaznacz zdania prawdziwe lub fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Pałac króla mórz znajdował się głębokiej otchłani.	☐	☐
Król mórz z córkami i żoną mieszkał w pałacu zrobionym z pięknych muszli.	☐	☐
Najmłodsza Syrena pięć lat musiała oczekiwać chwili wypłynięcia z głębin na powierzchnię.	☐	☐
Księżniczki, które skończyły 15 lat, musiały przypinać do ogona osiem złocistych ostróg.	☐	☐

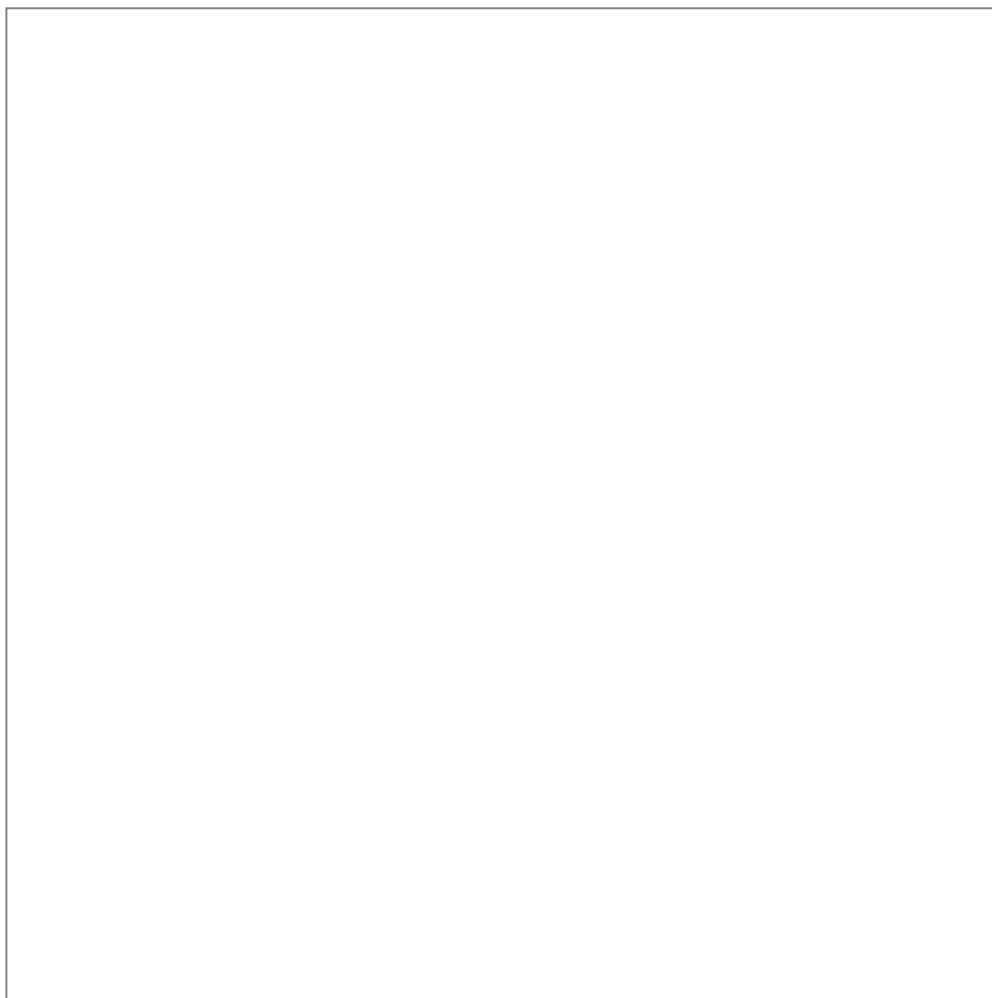
Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 4

Na podstawie fragmentu baśni wypisz, jakie zasady, dotyczące wychowania księżniczek panowały w podwodnym królestwie.

Polecenie 5

Narysuj zamek Króla Mórza.

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 5

Pogrupuj bohaterów do właściwych kategorii.

Bohaterowie pierwszoplanowi

król mórza

babka

siostry Syreny

najmłodsza Syrena

Bohaterowie drugoplanowi

Źródło: Learnetic SA, licencja: CC BY 4.0.

Ćwiczenie 6

Co czuła najmłodsza Syrena przed pierwszą wyprawą na powierzchnię morza? Wypisz właściwe określenia.

Ćwiczenie 7

Wypisz z tekstu dwa porównania opisujące wygląd najmłodszej Syreny.

Ćwiczenie 8

Wybierz sentencję, która najtrafniej odzwierciedla fragment baśni Andersena.

- Tylko niezrealizowane marzenia są piękne.* Cezary Leżeński
- Nigdy nie jest się za starym, by marzyć. A marzenia też się nie starzeją.* Lucy Maud Montgomery
- To możliwość spełnienia marzeń sprawia, że życie jest tak fascynujące.* Paulo Coelho

Polecenie 6

W formie kartki z pamiętnika, opisz jeden dzień z życia najmłodszej córki króla mórz.

Wskazówka:

Pamiętnik – utwór literacki zawierający opis wspomnień, przeżyć i wydarzeń z życia prywatnego. W pamiętniku stosujemy 1. osobę liczby pojedynczej (na przykład: *zobaczyłam, pomyślałam, przestraszyłam się, powiedziałam*).

Słownik

bławatek

inaczej chaber, chwast polny o szafirowych kwiatach

ciemnoszafirowy

ciemny odcień intensywnie niebieskiego koloru

monarcha

władca, król, osoba rządząca monarchią, czyli rodzajem państwa, w którym najwyższa władza spoczywa w ręku jednej osoby panującej

ostryga

rodzaj małża, czyli mięczaka morskiego osłoniętego muszlą

otchłań

bezkresna głębia

perłowy

inaczej srebrzystobiały

purpurowy

ciemnoczerwony z odcieniem fioletowym

siarka

żółta krystaliczna substancja występująca w przyrodzie, zazwyczaj łatwopalna

grunt

dno zbiornika wodnego

Notatki ucznia

Bibliografia

Andersen H. Ch., *Syrena*, (2010), tłum. Niewiadomska C., Warszawa: Fundacja Nowoczesna Polska.

Bralczyk J., Drabik L. (red.), (2005), *Słownik języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, wydanie elektroniczne [dostęp dn. 10.02.2023].